

Kunst

De stad is utopia en apocalyps tegelijk

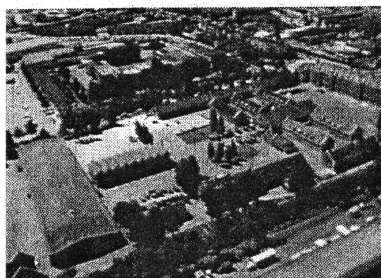
Van onze verslaggever
Robert van Gijssel

UTRECHT De stad is een beton geworden dilemma. Dat zeggen de curatoren van het Utrechtse festival Impakt. De stad is een utopia maar belichaamt ook de apocalyps, biedt mogelijkheden maar kan de inwoner ook opvreten. De stad trekt aan en sluit op. Groeit, en wordt aan de andere kant weer afgebroken.

Het thema van Impakt - vijf dagen film, muziek en beeldende kunst - werd dit jaar bijna letterlijk op de stoep van het festivalkantoor gestapeld. Utrecht is een bouwput, het stationsgebied met Hoog Catharijne wordt op de schop genomen, het Muziekcentrum aan het Vredenburg ligt al half in puin. 'CU in 2030', roepen de optimistische billboards.

Al net zo vrolijk werd de Utrechtse burger toegesproken in 1970, in de promotiefilm *Hoog Catharijne* van Henk W. Gomersbach. In de film, onderdeel van het Impakt-filmprogramma *Matrix City Screenings*, wordt een paradijselijk stadscentrum in het vooruitzicht gesteld. We zien winkellende huisvrouwen verbijsterd in de etalages kijken, naar zó veel laatste modetrends, terwijl de mannen ergens boven het winkelcentrum zitten te confereren, hun auto's netjes in de parkeergarages gestapeld. In geanimeerde maquettes ploppen de megaconstructies uit de plattegrond, alsof het niets is: 'En hier komt het grootste beursgebouw van het land'.

Het is een bizar idee dat tijdens de filmvertoning, op tweehonderd me-

Filmstill uit *Hoog Catharijne* van Henk W. Gomersbach.

ter van filmhuis 't Hoogt, dit 'stads-hart van de toekomst' alweer wordt neergehaald. Zo haakt Impakt in op pijnlijke stadse paradoxen.

Kruipruimte

In zijn *Crni Film (Black Film)* uit 1971 haalde de 28-jarige Joegoslavische filmmaker Zelimir Zilnik acht daklozen in huis, 'doe alsof je thuis bent, maar laat mijn vrouw en kind met rust'. Na drie dagen trekt Zilnik er met een microfoon op uit in zijn stad Novi Sad, hij spreekt voorbijgangers en politieagenten aan: 'Ik heb acht daklozen in mijn huis, waar kan ik ze brengen?' Niemand heeft een idee. 'Naar een hotel?' Tot een marktkoopman met een idee komt, en wijst op de smerige kruipruimte onder een flatgebouw. Zo veel als is veranderd in de inzichten over aantrekkelijke stads-harten, zo weinig schot zit er wereldwijd in de daklozenproblematiek.

Het muziekprogramma van donderdagavond is samengesteld als een ontsnappingsroute uit de beklemmende stedelijkheid. *Out into the*

woods heet een avond in Theater Kikker, waar 'hypnagogic pop' te horen is, een muziekstroom die ook wel als 'chillwave' aan de man was gebracht. De Amerikanen Toro Y Moi en Daniel Lopatin laten donkere geluidsgolven bubbelen en piepende radiozenders afstemmen op de kosmische zendpijpaar. Lopatin mixt af met natuurgeluiden, kwetterende vogels, ruisend gras. De luisteraar mag mee op reis naar ver buiten de stadsgrenzen en wegzakken in herinneringen van buitentripjes en strandvakanties. Soms, heel vaag in de verte, klinkt een bekende beat van een oude discohit. Het is jammer dat Lopatin het volume van zijn soundscapes zo laat oplopen, de elektronica doet pijn aan de oren en zo trekt de geluidskunstenaar eerder een muur op dan dat hij de deuren naar het zalig buiten opengooit.

In het schrijnende filmportret *Hikikomori*, die zondag wordt vertoond maar nu al is te zien in het mediahoekje in Theater Kikker, laten de documentairemakers Francesco Jodice en Karl Karman zien hoe de Japanse jeugd zich afsluit van de stad. De 'hikikomori' zijn jonge kluisenaars die zich hebben opgesloten in hun kamertjes, met een matras en een spelcomputer. Hikikomori kunnen slechts aan één ding denken, zegt een contactgestoorde jongen, en meestal is dat een game. Maar, zegt hij, eigenlijk is iedereen hikikomori: de een vlucht in zijn carrière, de ander in alcohol. 'Wat is er dan mis met ons?'

Festival Impakt, t/m zondag 17 oktober, div. locaties Utrecht.